

Belediye Hizmet Binası Yapım İŒi ihalesi sonucunda imzalanan sözleşmenin ham madde ve tedarik zincirinde aksaklıklar yaşandığı ve olağanüstü, öngörülemez ve önlenemez nitelikte maliyet artışı meydana geldiğinden bahisle feshedilmesi, hesabın genel hükümlere göre tasfiye edilmesi ve kesin teminatın iade edilmesi istemiyle davacıların oluşturduğu iş ortaklığı tarafından yapılan başvurunun mücbir sebep kapsamında değerlendirilemeyeceğine ilişki karar

“İçtihat Metni”

T.C.

D A N I Ş T A Y

ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No:2022/3306

Karar No:2022/4196

TEMYİZ EDEN (DAVACILAR) : 1- ...

2-... Nakliyat Mühendislik İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

VEKİLLERİ : Av. ...

KARŞI TARAF (DAVALI) : ... Kurumu

VEKİLİ : Av. ...

İSTEMİN KONUSU : ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının temyizden incelenerek bozulması istenilmektedir.

YARGILAMA SÜRECİ :

Dava konusu istem: Eskiil Belediye Başkanlığı Fen İşleri Müdürlüğü'nce 04/01/2021 tarihinde gerçekleştirilen “Belediye Hizmet Binası Yapım İşİ” ihalesi sonucunda 01/02/2021 tarihinde imzalanan sözleşmenin ham madde ve tedarik zincirinde aksaklıklar yaşandığı ve olağanüstü, öngörülemez ve önlenemez nitelikte maliyet artışı meydana geldiğinden bahisle feshedilmesi, hesabın genel hükümlere göre tasfiye edilmesi ve kesin teminatın iade edilmesi istemiyle davacıların oluşturduğu iş ortaklığı tarafından yapılan başvurunun mücbir sebep kapsamında değerlendirilemeyeceğine ilişkin ... tarih ve ... sayılı yazı ile tebliğ edilen 18/05/2022 tarih ve 2022/DK.D-168 sayılı Kamu İhale Kurulu (Kurul) kararının iptali istenilmiştir.

İlk Derece Mahkemesi kararının özeti: ... İdare Mahkemesi'nce verilen kararda; davaya konu ihalede ortaya çıkan durumun 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 10.

maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi kapsamında mücbir sebep olarak değerlendirilemeyeceğine ilişkin ... tarih ve E... sayılı Kamu İhale Kurumu Düzenleme Daire Başkanlığı işlemi ile tebliğ edilen 18/05/2022 tarih ve 2022/DK.D-168 sayılı Kamu İhale Kurulu (Kurul) kararının tek başına hukuk alanında değişiklik yaratacak nitelikte olmadığı, idari işleme hazırlık niteliğinde olduğu ve tek başına icraî niteliğinin bulunmadığı anlaşıldığından, kesin ve yürütülebilir nitelik taşımayan dava konusu işlemin iptali istemiyle açılan davanın esasının incelenmesinin mümkün olmadığı sonucuna varılmıştır.

Belirtilen gerekçelerle, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 15/1-b maddesi uyarınca davanın incelenmeksizin reddine karar verilmiştir.

TEMYİZ EDENİN İDDİALARI : Davacılar tarafından, dava konusu işlemin "karar verilmiştir" ibaresi ile bir değerlendirmeden öte icraî nitelikte idareyi bağlayan ve menfaatlerini etkileyen bir hukuki işlem niteliğini aldığı, hâlbuki davalı idarenin sadece görüş bildirme yetkisine sahip olduğu, tedarik zincirinde yaşanan aksaklıklar, Ukrayna-Rusya savaşı ve dövizdeki artış nedeniyle maliyetlerin öngörülemez bir biçimde arttığı, çalışamaz hâle geldikleri, sözleşmenin devamının kendileri açısından aşırı ifa güçlüğü, idare açısından aşırı yararlanma, mevzuat bakımından ise mücbir sebep teşkil ettiği ileri sürülmektedir.

KARŞI TARAFIN SAVUNMASI : Davalı idare tarafından, Kurul kararında belirtilen hususlar tekrar edilerek istemin reddi gerektiği savunulmuştur.

DANIŞTAY TETKİK HÂKİMİ ...'IN DÜŞÜNCESİ : Temyiz isteminin kabulü gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

İNCELEME VE GEREKÇE:

USUL YÖNÜNDEN:

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Kapsam ve nitelik" başlıklı 1. maddesinin ilk fıkrasında, "Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare mahkemeleri ve vergi mahkemelerinin görevine giren uyuşmazlıkların çözümü, bu Kanunda gösterilen usûllere tâbidir." kuralına yer verilmiştir.

2577 sayılı Kanun'a 6545 sayılı Kanun'un 18. maddesiyle eklenen "İvedi yargılama usulü" başlıklı 20/A maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, ihaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda söz konusu yargılama usulünün uygulanacağı; (g) bendinde ise, verilen nihaî kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabileceği; 2. fıkrasının (d) bendinde, "Savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on beş gün olup, bu süre bir defaya mahsus olmak üzere en fazla on beş gün uzatılabilir. Savunmanın verilmesi veya savunma verme süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır." kuralları yer almıştır.

2577 sayılı Kanun'un 6545 sayılı Kanun'un 19. maddesiyle değiştirilen "İstinaf" başlıklı 45. maddesinin 1. fıkrasında, idare ve vergi mahkemelerinin kararlarına karşı, başka kanunlarda aksine hüküm bulunsa dahi, mahkemenin bulunduğu yargı çevresindeki bölge idare mahkemesine, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde istinaf yoluna başvurulabileceği; 6. fıkrasında, bölge idare mahkemelerinin 46. maddeye göre temyize açık olmayan kararlarının kesin olduğu; 8. fıkrasında ise, ivedi yargılama usulüne tâbi olan davalarda istinaf yoluna başvurulamayacağı kurala bağlanmıştır.

2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, ihaleden yasaklama kararları hariç ihale işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda ivedi yargılama usulünün uygulanacağı kurala bağlandığından, ihale işlemlerinden doğan uyuşmazlıklardan ne anlaşılması gerektiğinin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir.

Danıştay ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararları ile, ihale sürecinde sözleşme öncesi işlemlerin ihale işlemi, dolayısıyla idari işlem olmaları nedeniyle idari yargının görev alanına girdiği kabul edilmiş ve bu yöndeki kararlar istikrar kazanmış bulunmaktadır.

Öte yandan, ihale işlemlerine ilişkin idari usulü düzenleyen temel kanunlardan olan 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 4. maddesinde, ihalenin, "Bu Kanunda yazılı usul ve şartlarla işin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve yetkili mercilerin onayı ile tamamlanan sözleşmeden önceki işlemleri"; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4. maddesinde ise, "Bu Kanunda yazılı usul ve şartlarla mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin istekliler arasından seçilecek birisi üzerine bırakıldığını gösteren ve ihale yetkilisinin onayını müteakip sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan işlemleri" ifade ettiği belirtilmiş olup, bu kanunî tanımlamalar ve istikrar kazanan içtihatlar dikkate alınarak ihale ilanı ile başlayıp sözleşmenin imzalanması ile tamamlanan süreçte idarece tesis edilen işlemlerin ivedi yargılama usulüne tâbi ihale işlemleri olduğunun kabulü gerekir.

6545 sayılı Kanun'un 18. maddesinin gerekçesinde, "İdari yargıda davaların tümü aynı usul takip edilmek suretiyle sonuçlandırılmaktadır. Ancak idari davaların bazıları, niteliği itibarıyla diğerlerinden farklıdır. Bu tür davaların geciktirilmeksizin karara bağlanması gerekmektedir. Bu bakımdan, gecikerek karar verilmesinde hem idare hem de davacılar bakımından katlanılması zor ya da imkânsız sonuçlar doğuracak sınırlı sayıdaki dava türünün, diğerlerine göre daha ivedi bir şekilde sonuçlandırılması gerekmektedir. Yargısal sürecin, süratle sonuçlandırılması özel önem taşıyan ihale, özelleştirme, acele kamulaştırma uyuşmazlıklarından kaynaklanan bazı davaların ivedilikle sonuçlandırılmaması hâlinde, hukukî belirsizlik doğmasına neden olmaktadır. Madde ile Avrupa örneklerinde olduğu gibi idari yargılamaya ivedi yargılama usulü kurumu kazandırılmaktadır." açıklamalarına yer verilmiştir.

Kanun'un gerekçesinde de ifade edildiği üzere, sınırlı sayıdaki dava türü ivedi yargılama usulüne tâbidir. Nitekim gerekçede ihaleyle bağlantılı tüm işlemlerin değil, yargısal sürecin süratle sonuçlandırılması özel önem taşıyan ihale uyuşmazlıklarının bu yargılama usulüne tâbi kılındığı vurgulanmıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Eskiil Belediye Başkanlığı Fen İşleri Müdürlüğü'nce 04/01/2021 tarihinde gerçekleştirilen "Belediye Hizmet Binası Yapım İşİ" ihalesinin davacıların oluşturduğu iş ortaklığının uhdesinde kaldığı, taraflar arasında 01/02/2021 tarihinde sözleşme imzalandığı, davacıların oluşturduğu iş ortaklığı tarafından ham madde ve tedarik zincirinde aksaklıklar yaşandığı ve olağanüstü, öngörülemez ve önlenemez nitelikte maliyet artışı meydana geldiği hususları mücbir sebep gösterilerek sözleşmenin feshedilmesi, hesabın genel hükümlere göre tasfiye edilmesi ve kesin teminatın iade edilmesi istemiyle idareye başvuruda bulunulduğu, idarece ... tarih ve ... sayılı yazıyla söz konusu durumların 4735 sayılı Kanun'un 10. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirtilen "Gerektiğinde Kurum tarafından belirlenecek benzeri diğer hâller" kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda davalı Kamu İhale Kurumu'na başvuru yapıldığı, Kurul'un 18/05/2022 tarih ve 2022/DK.D-168 sayılı kararıyla anılan başvurunun mücbir sebep olarak değerlendirilemeyeceğine karar verildiği, bu kararın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı, ... İdare Mahkemesi'nin temyize konu kararıyla, davanın incelenmeksizin reddine ve kararın tebliğini izleyen günden itibaren 15 gün içerisinde Danıştay'a temyiz yolu açık olmak üzere karar verildiği, bu karara karşı davacılar tarafından temyiz başvurusunda bulunulduğu anlaşılmaktadır.

Bakılan davanın, sözleşmenin uygulanması aşamasında ortaya çıkan durumun mücbir sebep olarak kabul edilemeyeceğine ilişkin Kurul kararının iptali istemiyle açıldığı, bahse konu kararın ihale sürecinin tamamlanmasından sonraki aşamaya ilişkin olduğu ve öncelikle sonuçlandırılması özel önem taşıyan bir uyuşmazlık olarak nitelendirilemeyeceği

anlaşıldığından, dava konusu uyuşmazlığın ivedi yargılama usûlü kapsamında yer almadığı sonucuna varılmıştır.

Bu itibarla, işbu dava hakkında Mahkemece genel yargılama usûlü yerine ivedi yargılama usûlü uygulanarak karar verilmesinde usûl hükümlerine uygunluk bulunmamaktadır.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Davacıların temyiz isteminin kabulüne;

2. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 49. maddesi uyarınca ... İdare Mahkemesi'nin ... tarih ve E:..., K:... sayılı kararının BOZULMASINA,

3. Yeniden bir karar verilmek üzere dosyanın anılan Mahkeme'ye gönderilmesine, 14/11/2022 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.